

PRIJEDLOG

Na temelju članka 3. Uredbe o državnim potporama (Narodne novine, broj 50/2006), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj _____ donijela

ODLUKU O OBJAVLJIVANJU PRAVILA O UTVRĐIVANJU REFERENTNE I DISKONTNE STOPE

I.

Pravila o utvrđivanju referentne i diskontne stope sadržana su u Priopćenju Komisije o reviziji načina određivanja referentnih i diskontnih stopa (52008XC0119(01), SL C 14, 19.1.2008.).

II.

Tekst akta u kojem su sadržana pravila iz točke I. ove Odluke, u prijevodu na hrvatski jezik, glasi:

«INFORMACIJE INSTITUCIJA I TIJELA EUROPSKE UNIJE

KOMISIJA

Priopćenje Komisije o reviziji načina određivanja referentnih i diskontnih stopa

(SL C 14, 19.1.2008.)

(ovo Priopćenje zamjenjuje prethodne obavijesti o načinu određivanja referentnih i diskontnih stopa)

REFERENTNE I DISKONTNE STOPE

U okviru kontrole državnih potpora od strane Zajednice, Komisija upotrebljava referentne i diskontne stope. Referentne i diskontne stope koriste se kao zamjena za tržišne stope te pri mjerenju ekvivalenta potpore u obliku subvencije, pogotovo u slučaju kad se potpora isplaćuje u nekoliko rata, kao i pri izračunu elementa potpore proizašlog iz programa subvencioniranja kamatnih stopa. Također se koriste pri kontroli poštivanja pravila *de minimis* i uredbi o skupnom izuzeću.

POZADINA REFORME

Glavni razlog ponovnog pregleda metodologije određivanja referentnih i diskontnih stopa je povremeni nedostatak potrebnih financijskih parametara u državama članicama, pogotovo u novim državama članicama¹. Dodatno, sadašnja metoda mogla bi se poboljšati tako da uzima u obzir dužnikovu kreditnu sposobnost i instrument osiguranja.

Prema tome, ovo Priopćenje predstavlja izmijenjenu metodu određivanja referentnih i diskontnih stopa. Predloženi pristup izgrađen je na temelju postojećeg rješenja koje su prihvatile sve države članice, praktično je za primjenu i razvija novu metodu koja uklanja neke od uočenih nedostataka i sukladna je s različitim financijskim sustavima u Europskoj Uniji (pogotovo u novim državama članicama), a njezina je provedba jednostavna.

STUDIJA

Studija koju je po narudžbi Opće uprave za tržišno natjecanje izradio Delloite & Touche², predlaže sustav zasnovan na dva stupa, „standardni“ pristup i „napredni“ pristup.

Standardni pristup

U ovom pristupu Komisija svako tromjesečje objavljuje osnovnu stopu izračunatu za nekoliko ročnosti – 3 mjeseca, 1 godina, 5 godina i 10 godina – i za različite valute. Koriste se stope IBOR-a³ i ponuđene prodajne swap kamatne stope, ili u nedostatku ovih parametara, prinos na državne obveznice. Premija koja se primjenjuje za dobivanje referentne stope za zajam računa se prema dužnikovoj kreditnoj sposobnosti i instrumentu osiguranja. Gledajući prema kategoriji rangiranja poduzetnika („rangiranje“ će dati agencije za rangiranje u slučaju ocjenjivanja velikih poduzetnika odnosno banke u slučaju malih i srednjih poduzetnika) marža koja se primjenjuje u početnom slučaju (normalno rangiranje i normalna kolateralizacija⁴) predstavlja 220 baznih bodova. Povećanje može ići do 1650 u slučaju „niske“ kreditne sposobnosti i niskog instrumenta osiguranja.

Napredni pristup

Ovaj bi pristup dopustio državama članicama da imenuju neovisno tijelo za izračune – na primjer središnju banku – zaduženo za redovito objavljivanje primjerenih referentnih kamatnih stopa, za veći broj ročnosti i češće nego u standardnom pristupu. Ovakav bi pristup bio opravdan poznavanjem i blizinom financijskih i bankarskih podataka dostupnih ovoj instituciji nasuprot Komisiji. U tom bi slučaju Komisija i vanjski revizor potvrdili metode izračuna. U ovom pristupu mogao bi se razmotriti izlazak iz ovakvog sustava u nekim slučajevima.

¹ Sadašnje referentne stope ovih država članica su one za koje su države članice odredile da predstavljaju prikladne tržišne stope. Metodologija dobivanja tih stopa razlikuje se od države članice do države članice.

² Dostupno na mrežnoj stranici Opće uprave za tržišno natjecanje: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/others/

³ Međubankovna ponuđena kamatna stopa na tržištu novca.

⁴ Slučajevi u kojima primatelj iskaže zadovoljavajući rejting (BB) i stopu gubitka nastalog zbog neispunjenja obveza (na engleskom „Loss Given Default (LGD)“ između 31 % i 59 %).

Slabosti

Unatoč ekonomskoj važnosti ovih dviju metoda, mogu se istaknuti određene poteškoće.

Standardni pristup:

- ne rješava problem nedostatka financijskih podataka u novim državama članicama i dodaje nove parametre koji ne moraju biti lako dostupni,
- ovakav standardni pristup mogao bi pogodovati velikim poduzetnicima na štetu malih i srednjih poduzetnika za koje ili nema rangiranja ili postoji rangiranje koje je manje pogodno za njih (naročito zbog asimetrije informacija prema davatelju zajma). Ovo bi moglo dovesti do mnogih sporova na temu metoda izračuna za primjenu premije u skladu s kreditnom sposobnošću i instrumentom osiguranja,
- ne pojednostavljuje zadaću država članica, naročito u pogledu izračuna potrebnih da se provjeri poštivanje pravila *de minimis* i uredbi o skupnom izuzeću.

Napredna metoda:

- napredna metoda mogla bi se pokazati problematičnom kad se primijeni na programe državnih potpora: volatilnost tržišnih stopa mogla bi učiniti razliku između osnovne rate programa zajma i trenutno važeće referentne stope toliko povoljnom za zajmoprimca da bi neke mjere postale nespojive s pravilima o državnim potporama,
- tromjesečna promjena stopa komplicirala bi vođenje predmeta budući da bi izračunati iznosi potpora mogli znatno varirati između početka faze ocjene i datuma konačne odluke Komisije,
- ovakav postupak čini se pretjerano kompliciranim te bi se moglo dogoditi da ne osigura dosljedni pravedni tretman u državama članicama.

NOVA METODOLOGIJA

Kako bi se izbjegle ove poteškoće, Komisija predlaže metodu koja:

- je jednostavna za primjenu (naročito za države članice kad se bave mjerama obuhvaćenima pravilima *de minimis* i uredbama o skupnom izuzeću),
- osigurava jednak tretman u državama članicama uz minimalna odstupanja od trenutne prakse i olakšava primjenu referentnih stopa za nove države članice,
- koristi pojednostavljene kriterije uzimajući u obzir kreditnu sposobnost poduzetnika umjesto samo njegovu veličinu, što se čini prejednostavnim kriterijem.

Štoviše, ova metoda omogućuje da se izbjegne dodavanje nesigurnosti i složenosti metodama izračuna u promjenjivom bankovnom i financijskom okruženju zbog provedbe okvira Basel II, što bi moglo imati značajan učinak na alokaciju kapitala, kao i na ponašanje banaka. Komisija će nastaviti nadgledati ovakvo promjenjivo okruženje i, ako je potrebno, dati daljnje smjernice.

OBAVIJEST KOMISIJE

Glavni razlog ponovnog pregleda metodologije određivanja referentnih i diskontnih stopa je taj što potrebni financijski parametri nisu uvijek dostupni u svim državama članicama. Nadalje, sadašnja metoda može se poboljšati kako bi u obzir uzela dužnikovu kreditnu sposobnost i instrument osiguranja.

Komisija stoga donosi sljedeću metodologiju za određivanje referentnih stopa:

- Osnova izračuna: jednogodišnji IBOR

Osnovna stopa temelji se na jednogodišnjim stopama na tržištu novca, dostupnima u skoro svim državama članicama. Komisija zadržava pravo korištenja kraćih ili dužih ročnosti prilagođenih određenim slučajevima.

Ako te stope nisu dostupne, koristi se tromjesečna stopa na tržištu novca.

U nedostatku pouzdanih ili ekvivalentnih podataka, odnosno u izuzetnim okolnostima, Komisija može u bliskoj suradnji s predmetnom državom članicom ili državama članicama te, u načelu, temeljem podataka središnje banke te države članice, odrediti drugu osnovu za izračune.

- Marže⁵

U načelu se primjenjuju sljedeće marže, ovisno o rangiranju predmetnog poduzetnika i o ponuđenom instrumentu osiguranja⁶.

Kategorija rangiranja	Zajmovne marže u baznim bodovima		
	Kolateralizacija		
	Visoka	Normalna	Niska
Jaka (AAA-A)	60	75	100
Dobra (BBB)	75	100	220
Zadovoljavajuća (BB)	100	220	400
Slaba (B)	220	400	650
Loša/Financijske poteškoće (CCC i ispod)	400	650	1 000 ¹

¹ Podložno primjeni pojedinih odredbi o potporama za sanaciju i restrukturiranje, koje su trenutno utvrđene u Smjernicama Komisije o državnim potporama za sanaciju i restrukturiranje poduzetnika u teškoćama (SL C 244, 1.10.2004., str. 2.), a posebno u točki 25(a), koja se odnosi na „stopu koja je barem usporediva sa stopama primijenjenima na zajmove zdravim poduzetnicima, a naročito s referentnim stopama koje utvrđuje Komisija”. Stoga se za slučajeve potpora za sanaciju poduzetnika koristi jednogodišnji IBOR uvećan za barem 100 baznih bodova.

⁵ Kako slijedi iz studije, marže većinom ne ovise o ročnosti zajma.

⁶ Normalan instrument osiguranja valja razumijevati kao razinu instrumenta osiguranja koju financijske institucije uobičajeno traže kao garanciju za svoj zajam. Razina instrumenta osiguranja može se mjeriti kao gubitak nastao zbog neispunjenja obveze (LGD) što je očekivani gubitak u postocima dužnikove izloženosti, uzimajući u obzir iznose kolaterala koje je moguće povratiti i stečajnu masu; kao posljedica ovoga, gubitak nastao zbog neispunjenja obveze (LGD) je obrnuto proporcionalan valjanosti instrumenta osiguranja. U ovom se Priopćenju pretpostavlja da „visoka“ kolateralizacija upućuje na gubitak nastao zbog neispunjenja obveze (LGD) manji ili jednak 30 %, „normalna“ kolateralizacija ima gubitak nastao zbog neispunjenja obveze (LGD) između 31 % i 59 %, a „niska“ kolateralizacija gubitak nastao zbog neispunjenja obveze (LGD) jednak ili veći od 60 %. Za više detalja o definiciji gubitka nastalog zbog neispunjenja obveze (LGD), pogledati dokument Basel II: Međunarodna sukladnost mjerenja kapitala i standarda kapitala: revidirani okvir – sveobuhvatna verzija, dostupan na:

<http://www.bis.org/publ/bcbs128.pdf>

Uobičajeno je da se osnovnoj stopi dodaje 100 baznih bodova. Ovo pretpostavlja (i) zajmove poduzetnicima sa zadovoljavajućim rangiranjem i visokim instrumentom osiguranja; ili (ii) zajmove poduzetnicima s dobrim rangiranjem i normalnim instrumentom osiguranja.

Za zajmoprimce koji nemaju kreditnu povijest ili rejting zasnovan na pristupu preko bilance, kao što su pojedini poduzetnici posebne namjene ili poduzetnici početnici, osnovna stopa trebala bi se uvećati za barem 400 baznih bodova (ovisno o dostupnim instrumentima osiguranja), a marža nikad ne može biti niža od one primijenjene na matičnog poduzetnika.

Rangiranje ne mora biti dobiveno od određene agencije za rangiranje – nacionalni sustavi rangiranja ili sustavi rangiranja koje koriste banke za određivanje stopa tečaja su također prihvatljivi⁷.

Gore navedene marže mogu s vremena na vrijeme biti revidirane kako bi uzele u obzir situaciju na tržištu.

- Ažuriranje

Ažuriranje referentnih stopa izvršava se svake godine. Osnovna stopa se tako računa na osnovi jednogodišnjeg IBOR-a zabilježenog u rujnu, listopadu i studenom protekle godine. Tako utvrđena stopa primjenjuje se od prvog siječnja. U razdoblju od 1. srpnja 2008. do 31. prosinca 2008. referentna stopa izuzetno se izračunava na osnovi jednogodišnjeg IBOR-a zabilježenog u veljači, ožujku i travnju 2008., podložno primjeni sljedećeg stavka.

Dodatno, radi uzimanja u obzir značajnih i nenadanih promjena, ažuriranje se izvršava svaki put kad prosječna stopa, izračunata tijekom protekla tri mjeseca, bude za više od 15 % različita od trenutno važeće stope. Ova nova stopa počinje se primjenjivati prvog dana drugog mjeseca nakon mjeseci uzetih za izračun.

- Diskontna stopa: izračun neto sadašnje vrijednosti

Referentna stopa također se koristi kao diskontna stopa u izračunima sadašnjih vrijednosti. U tu svrhu u načelu se koristi osnovna stopa uvećana za 100 baznih bodova.

- Ova se metodologija počinje primjenjivati 1. srpnja 2008.»

III.

Dopuštenost dodjele državne potpore po referentnim i diskontnim stopama ocjenjuje se sukladno članku 3. i 4. Zakona o državnim potporama i članku 9. Uredbe o državnim potporama temeljem materijalnih pravila iz točke I. ove Odluke sadržanih u tekstu akta iz točke II. ove Odluke.

⁷ Za usporedbu najčešće korištenih mehanizama kreditnog rangiranja, pogledajte na primjer Tablicu 1 u Radnom dokumentu br. 207 Banke za međunarodne namire: <http://www.bis.org/publ/work207.pdf>

IV.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja utvrđuje referentnu i diskontnu kamatnu stopu temeljem ove Odluke.

V.

Ova Odluka stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama.

PREDSJEDNIK

KLASA:

UBROJ:

OBRAZLOŽENJE

Na temelju članka 3. Uredbe o državnim potporama (Narodne novine, broj 50/2006), Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra financija donosi odluke o objavljivanju u «Narodnim novinama» popisa pravila i pravila iz članka 2. predmetne Uredbe.

Temeljem članaka 3. navedene Uredbe, Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra financija donosi, inter alia, odluke o objavljivanju u «Narodnim novinama» popisa pravila o državnim potporama, kao i njihove izmjene, a koja proizlaze iz članka 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske, s jedne strane i Europskih zajednica i njihovih članica, s druge strane.

U cilju osiguranja učinkovitog praćenja i pravovremenog objavljivanja pravila o državnim potporama predlaže se Prijedlog Odluke o objavljivanju pravila o utvrđivanju referentne i diskontne stope, obzirom na važeću pravnu stečevinu u području državnih potpora Europske zajednice.

Objavi popisa pravila i teksta pravila pristupilo se isključivo u svrhu pune transparentnosti i učinkovitosti sustava nadzora državnih potpora.

Ovim se postiže puna transparentnost, jednostavnija mogućnost tumačenja i priprema korisnika i davatelja državnih potpora za primjenu ovih pravila nakon ulaska u Europsku uniju.

Na ovaj način u hrvatski sustav ne uvodi se ništa što se već ne primjenjuje i što ne obvezuje Republiku Hrvatsku, već se sustav približava davateljima i korisnicima državnih potpora.

Odluka o objavljivanju pravila o utvrđivanju referentne i diskontne stope sadrži prijevod izvornika Priopćenja Komisije o reviziji načina određivanja referentnih i diskontnih stopa (52008XC0119(01), SL C 14, 19.1.2008.).

Odluka o objavljivanju pravila o utvrđivanju referentne i diskontne stope ne sadrži odredbu o načinu provedbe predmetnog Priopćenja, obzirom da je priroda Priopćenja takva da je posebna odredba o primjeni suvišna.

Odluka o objavljivanju pravila o utvrđivanju referentne i diskontne stope stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama.